

**ACCESORII VESTIMENTARE CATARAME DIN NECROPOLA
DE TIP SÂNTANA DE MUREȘ-ČERNEAHOV
DE LA BARCEA SECOLUL AL IV-LEA D.CHR.**

Stela ȚAU*, Mircea NICU**

Key words: Sântana de Mureș - Černehov Culture, 4th century AD, buckles, Barcea necropolis.

Cataramele, ca accesorii vestimentare au avut rolul de a prinde centura în zona taliei sau alte curelușe atașate ei; de asemenea cataramele au fost folosite și la încălțăminte.

În necropola de la Barcea s-au descoperit 53 de catarami, din care două piese în morminte de incinerare și 51 în morminte de înhumare. Din totalul de 53 de piese, 28 sunt din bronz, 8 din argint și 17 de fier. Pentru tipologie au fost alese 49 de piese ce au fost împărțite în trei tipuri, cu variante și subvariante.

Tipul 1. Catarami cu veriga circulară îngroșată

Acest tip are două variante.

Varianta 1.1 - Catarami cu veriga circulară îngroșată (Pl. 1, 1.1). Sunt realizate din bronz, în total fiind 4 exemplare descoperite în mormintele 63, 64, 159 și 167. Mormintele în care au fost descoperite s-au aflat în sectorul A al necropolei. Mormintele 63 și 64 s-au aflat în sudul sectorului A, iar 159 și 167 în nordul acestuia. Corespondența pentru această variantă găsim la Sântana de Mureș¹, Izvoare², Târgșor³, Olteni⁴, Miorcani⁵, Hănești⁶, Lunca⁷, Valea Seacă⁸, Mihălășeni⁹, Budești¹⁰.

Varianta 1.2 - Catarami cu veriga circulară îngroșată și garnitura circulară (Pl. 1, 1.2). Din această variantă face parte o cataramă descoperită în mormântul de înhumare 12 aflat în partea de nord a sectorului B. Catarama este realizată din argint, are veriga rotundă îngroșată, cu un spin masiv lung, îndoit peste verigă și un prag înalt la baza lui. Garnitura, executată tot din argint este dublă și se prinde de centură cu trei nituri cu floare semisferică. Astfel de catarami s-au mai descoperit la Sântana de Mureș¹¹ și Valea Seacă¹².

Cataramele tipului 1 sunt considerate de unii cercetători mai timpurii¹³.

* Galați, str. Călugăreni nr. 23, bl. T2, ap. 48.

** Tecuci, str. George Cosbuc, nr. 3.

¹ I. Kovács, A marosentanna népvándorlaskari temető, în Dolgozatok. Travaux de la section numismatique et archéologique du Musée National de Transylvanie, III, Cluj, 1912, p. 250-342, fig. 45, 5a.

² R. Vulpe, *Săpăturile de la Poienesti din 1949*, în *MCAI*, 1953, p. 213-506, fig. 227, 3.

³ Gh. Diaconu, *Târgșor. Necropola din sec. II-IV e. n.*, București, 1965, pl. CLXII, 6, 7, 8.

⁴ B. Mitrea, C. Preda, *Necropole din sec. al IV-lea în Muntenia*, București, 1966, fig. 158, 3; 176, 1; fig. 188, 5.

⁵ I. Ioniță, *Necropola din sec. IV de la Miorcani (jud. Botoșani)*, în *Cerc. Ist. , N. S. , 1974*, p. 81-92, fig. 2, 1, 4.

⁶ N. Zaharia, Emilia Zaharia, O. L. Șovan, *Necropola din secolul al IV-lea d. Chr. de la Hănești (jud. Botoșani)*, în *Arh. Mold.*, XVI, 1993, p. 151-189, fig. 28, 33.

⁷ I. Dragomir, *Necropola birituală Sântana de Mureș - Černehov (sec. III-IV), de la Lunca*, în *Danubius*, XIX, 2001, Galați, 5-193, fig. 13, 9; fig. 15, 14; fig. 27, 4; fig. 50, 2.

⁸ V. Palade, *Așezarea și necropola de la Bârlad - Valea Seacă*, București, 2004, fig. 151, 3; fig. 155, 1; fig. 190, 2; fig. 236, 2.

⁹ O. L. Șovan, *Necropola de tip Sântana de Mureș - Černehov de la Mihălășeni (jud. Botoșani)*, 2005, pl. 303, 18.

¹⁰ V. Vornic, *Așezarea și necropola de tip Sântana de Mureș - Černehov de la Budești*, Chișinău, 2006, fig. 120, 7, 8, 9.

¹¹ I. Kovács, 1912, *op. cit.*, fig. 45, 5a.

¹² V. Palade, 2004, *op. cit.*, fig. 158, 1.

¹³ Gh. Diaconu, 1965, *op. cit.*, p. 91.

Tipul 2. Catarama cu veriga ovală

Din acest tip fac parte 29 de catarama executate din bronz și argint. Ele se împart în trei variante cu subvariante.

Varianta 2.1 - Catarama cu veriga ovală simplă. Aceste catarama au fost descoperite în mormintele 11, 23, 64, 66, 72, 82, 83, 95, 100, 119 (două piese), 121, 137, 145, 149, 160 și 165 (Pl. 2, 2.1 și 2.2). Patru din acest grup de 16 catarama s-au descoperit în sectorul A al necropolei, două în partea de nord și două în partea de sud; două sunt descoperite în sectorul B, iar restul de 10 piese s-au descoperit în sectorul C, din care cinci în partea de nord-est și cinci în partea de vest. Această variantă cunoaște o largă răspândire în arealul culturii Sântana de Mureș-Černehov, demonstrând preferința purtătorilor acestei culturi pentru această piesă vestimentară. Astfel de catarama s-au descoperit în necropole precum cea de la Sântana de Mureș¹⁴, Târgșor¹⁵, Mogoșani¹⁶, Independența, Olteni, Izvorul¹⁷, Kosanovo¹⁸, Miorcani¹⁹, Lețcani²⁰, Copuzu²¹, Fântânele - Rât²², Lunca²³, Valea Seacă²⁴, Mihălășeni²⁵, Budești²⁶.

Varianta 2.2 - Catarama cu veriga ovală de mici dimensiuni. În această variantă se încadrează un singur exemplar descoperit în mormântul 113 aflat în partea de nord a sectorului C al necropolei (Pl. 2, 2.2). Catarama de mici dimensiuni s-au descoperit în multe necropole din aria culturii Sântana de Mureș - Černehov cum ar fi la Sântana de Mureș²⁷, Spanțov, Izvoru²⁸, Valea Seacă²⁹, Mihălășeni³⁰, Budești³¹.

Varianta 2.3 - Catarama cu veriga ovală și garnitură. Această variantă are 5 subvariante în care sunt cuprinse mormintele 61, 66, 82, 97, 107, 108, 110, 119 (două piese), 121, 122, 129 și 165 (Pl. 3).

Subvarianta 2.3a - Catarama cu verigă ovală și garnitură semicirculară. Astfel de catarama s-au descoperit în mormintele 82 și 108. Ambele morminte se găseau în sectorul C al necropolei, mormântul 82 în vestul acestui sector, iar 108 în partea de nord. Ambele catarama sunt de bronz cu veriga circulară în secțiune și un spin masiv cu prag înălțat și îndoit peste verigă (Pl. 3, 3a). O astfel de subvariantă s-a mai întâlnit în necropola de la Târgșor³², Lețcani³³ și Valea Seacă³⁴.

Subvarianta 2.3b - Catarama cu veriga ovală și garnitura dreptunghiulară. Din această subvariantă fac parte 8 catarama realizate din argint și bronz descoperite în mormintele 61, 66, 97, 107, 121, 122, 129 și 165. În planul necropolei aceste catarama sunt răspândite astfel: cataramele din mormintele 66 și 165 sunt în sectorul A, în vestul sectorului B s-a descoperit catarama de la

¹⁴ I. Kovács, 1912, *op. cit.*, fig. 6, 1; fig. 40, 1.

¹⁵ Gh. Diaconu, 1965, *op. cit.*, Pl. CLXII, 1, 2, 3, 4.

¹⁶ *Idem*, Mogoșani. Necropola din secolul IV e. n., Târgoviște, 1970, fig. 13, 4, 5; 14, 15.

¹⁷ B. Mitrea, C. Preda, 1966, *op. cit.*, fig. 122, 1; fig. 158, 2; fig. 169, 6; fig. 176, 2.

¹⁸ N. M. Kravcenko, *Kosanovskij mogilnik*, în *MIA*, 139, 1967, p. 77-139, fig. X, 7, 8, 14, 5.

¹⁹ I. Ioniță, 1974, *op. cit.*, fig. 2, 5.

²⁰ Cătălina Bloșiu, *Necropola din secolul al IV-lea e. n. de la Lețcani (jud. Iași)*, în *Arh. Mold.*, VIII, 1975, p. 203-280, fig. 17, 2; fig. 23, 2.

²¹ C. Mușețeanu, *Necropola din secolul al IV-lea de la Copuzu*, în *Cultură și civilizație la Dunărea de Jos*, II, Călărași, 1986, p. 215.

²² G. Marinescu, C. Gaiu, *Die Nekropole bei Fântânele „Rât”, Gem. Matei, jud. Bistrița - Năsăud aus dem 4. Jahrhundert u. Z.*, în *Dacia N. S.*, XXXIII, 1989, p. 125-143, Abb. 3, A3; Abb. 7, A3.

²³ I. Dragomir, 2001, *op. cit.*, fig. 15, 5; fig. 20, 7, 8.

²⁴ V. Palade, 2004, *op. cit.*, fig. 70, 1; fig. 91, 2; fig. 115, 2.

²⁵ O. L. Șovan, 2005, *op. cit.*, pl. 329, 2a.

²⁶ V. Vornic, 2006, *op. cit.*, fig. 120, 2, 4, 12, 13, 17.

²⁷ I. Kovács, 1912, *op. cit.*, fig. 88, 4a.

²⁸ B. Mitrea, C. Preda, 1966, *op. cit.*, fig. 66, 4; fig. 188, 4.

²⁹ V. Palade, 2004, *op. cit.*, fig. 206, 2; fig. 227, 2.

³⁰ O. L. Șovan, 2005, *op. cit.*, pl. 303, 21.

³¹ V. Vornic, 2006, *op. cit.*, fig. 120, 29.

³² Gh. Diaconu, 1965, *op. cit.*, pl. XCV, 8; CXX, 3a.

³³ Cătălina Bloșiu, 1975, *op. cit.*, fig. 29, 2.

³⁴ V. Palade, 2004, *op. cit.*, fig. 172, 3; 293, 3.

mormîntul 61, alte cinci catarama s-au descoperit în morminte din sectorul C răspîndite în nordul și estul acestui sector. Catarama de argint din mormintele 97 și 121 au verigile rotunde în secțiune și spinul masiv, cu prag înălțat la bază și cu vârful îndoit peste verigă. Garniturile acestor catarama au fost fixate de centură cu patru nituri cu floarea semisferică (Pl. 3, 2.3b). Din rândul cataramelor de bronz ale acestei subvariante, merită amintită cea din mormîntul 129, care are o verigă masivă, rotundă în secțiune cu un spin aplatizat și îndoit peste ea. Garnitura dreptunghiulară a fost prinsă de centură cu patru nituri de argint cu floare semisferică (două dintre nituri lipsesc). Între nituri a fost executată o șanțuire în placa garniturii ce a fost umplută cu o fâșie de argint. Pe două laturi ale garniturii fâșiile de argint lipsesc. Catarama acestei subvariante sunt cunoscute în aria culturii Sântana de Mureș și le întâlnim în necropolele de la Sântana de Mureș³⁵, Târgșor³⁶, Spanțov, Independența, Al. Odobescu³⁷, Kosanovo³⁸, Mogoșani³⁹, Fântânele - Rât⁴⁰, Valea Seacă⁴¹, Mihălășeni⁴² și Budești⁴³.

Subvarianta 2.3c - Catarama de mici dimensiuni cu veriga ovală și garnitura pătrată (Pl. 3, 2.3c). Din această subvariantă face parte numai o singură cataramă de argint descoperită în mormîntul 110, aflat în partea de nord a sectorului C. În acest mormînt s-au descoperit două catarama mici de argint identice, dar a doua s-a pierdut mult mai târziu. Ambele catarama marcau talia așezate în stînga și dreapta ei. Catarama rămasă are garnitura pătrată prinsă de centură cu un singur nit de argint. Catarama de mici dimensiuni au fost descoperite și în alte necropole din aria culturii Sântana de Mureș la Mogoșani⁴⁴, Valea Seacă⁴⁵, Budești⁴⁶.

Subvarianta 2.3d - Catarama cu veriga ovală și garnitură ovală (Pl. 3, 2.3d). Această subvariantă s-a descoperit în mormîntul de înhumare 62 ce se afla în prelungirea sudică a sectorului A al necropolei. Acest mormînt a fost deranjat din antichitate și în pământul de umplutură al gropii a apărut o garnitură de cataramă de formă ovală careia îi lipsește dublura. Această garnitură aparține tipului de cataramă cu veriga ovală și garnitura ovală răspîndită destul de rar în arealul culturii Sântana de Mureș-Černeahov. Astfel apare la Mihălășeni în mormintele de înhumare 175 și 296⁴⁷ și la Bogdănești jud. Vaslui (informație M. Mamalaucă, Material în lucru)⁴⁸. Astfel o găsim în cimitirul nr.1 de la Bratei în mormintele 34 și 181⁴⁹ și la Kosanovo⁵⁰. Într-un studiu dedicat necropolei de la Kosanovo, Igor Petrauskas încadrează catarama cu veriga ovală și garnitură ovală în faza a doua a necropolei⁵¹. Catarama cu veriga ovală și garnitură ovală au apărut și în medii sarmatice, de exemplu într-un kurgan din zona Dunării inferioare, din Ucraina. Aceste monumente sarmatice - ce aparțin unui grup de sarmați târzii - sunt datate în ultimul sfert al secolului al IV-lea de către autorii articolului⁵². Catarama cu veriga ovală și garnitură ovală

³⁵ I. Kovács, 1912, *op. cit.*, fig. 5, 1a.

³⁶ Gh. Diaconu, 1965, *op. cit.*, pl. XCIV, 8; pl. CIX, 9; pl. CXXIX, 7.

³⁷ B. Mitrea, C. Preda, 1966, *op. cit.*, fig. 94 1; fig. 150, 1; fig. 225, 3; fig. 238, 6.

³⁸ N. M. Kravcenko, *op. cit.*, pl. X, 4.

³⁹ Gh. Diaconu, *Mogoșani. Necropola din secolul IV e. n.*, Târgoviște, 1970, fig. 13, 1.

⁴⁰ G. Marinescu, C. Gaiu, 1989, *op. cit.*, Abb. 6A1.

⁴¹ V. Palade, 2004, *op. cit.*, fig. 86, 1; fig. 112, 1; fig. 166, 4.

⁴² O. L. Șovan, 2005, *op. cit.*, pl. 304, 22.

⁴³ V. Vornic, 2006, *op. cit.*, 120, 6.

⁴⁴ Gh. Diaconu, 1970, *op. cit.*, fig. 17, 7.

⁴⁵ V. Palade, 2004, *op. cit.*, fig. 112, 1; 242, 1.

⁴⁶ V. Vornic, 2006, *op. cit.*, fig. 120, 1.

⁴⁷ O. L. Șovan, 2005, *op. cit.*, pl. 94, 2; pl. 162, 1.

⁴⁸ Mulțumim domnului director Mircea Mamalaucă de la Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad pentru aceasta informație.

⁴⁹ Ligia Bârză, *Continuitatea populației autohtone în Transilvania în sec. IV-V (Cimitirul de la Bratei)*, București, 1973, p. 150-206, pl. XXXIV, 1 și 1a; 2 și 2a.

⁵⁰ N. M. Kravcenko, 1967, *op. cit.*, pl. X, 11.

⁵¹ O. Petrauskas, *Die Gräberfelder der Černjachov - Kultur von Kosanovo und Gavriloivka - eine vergleichende Studie zu Chronologie, Bestattungssiten und ethnokulturellen Besonderheiten*, 2003, p. 248.

⁵² A. N. Dzigovski, L. V. Subotin, *O verhnei date sarmatskih pamiatnikov Ponizovia Dunaia*, în *Issledovania po arheologii, severno-zapadno Pricernomora*, Kiev, 1986, p. 157.

de origine romană au apărut și într-un mediu provincial roman târziu cum este necropola de la Callatis datată cu monedă din timpul lui Constantius al II-lea⁵³. De asemenea s-a descoperit la Gherăseni într-un mormânt datat de autorul săpăturilor în prima jumătate a secolului al V-lea d.Chr.⁵⁴; la Bratei în mormântul 1 s-a descoperit o cataramă cu veriga ovală și garnitură ovală datată în prima jumătate a secolului al V-lea⁵⁵ în orizont ostrogotic; și la Cepari într-un mormânt aparținând tot orizontului ostrogotic datat de autorul săpăturilor cu monedă din prima jumătate a secolului al V-lea d.Chr.⁵⁶. Catarama cu veriga ovală și garnitură ovală din M 62 de la Barcea ar putea fi datată în prima jumătate a secolului al IV-lea d.Chr.

Subvarianta 2.3e - Catarama cu veriga ovală și două garnituri fixe trapezoidale (Pl. 3, 2.3e). În mormântul 109 descoperit în partea de nord a sectorului C s-a găsit o cataramă ce aparține acestei subvariante. Este o piesă din bronz, realizată prin turnare împreună cu ambele garnituri trapezoidale. Garnitura din fața spinului, care este mobil, este mai scurtă și este prevăzută cu un singur orificiu pentru fixare, iar cea de a doua este mai lungă și este prevăzută cu două orificii. Astfel de cataramă nu se mai cunoaște în arealul culturii Sântana de Mureș-Ćernehov din România. Până în prezent s-a descoperit o cataramă ovală fixă cu trei orificii pentru nituri la Hănești⁵⁷, iar la Kosanovo⁵⁸ s-a descoperit o cataramă turnată dreptunghiulară cu garnitură dreptunghiulară datată la sfârșitul fazei întâia a necropolei⁵⁹. Desigur, cataramele mai sus pomenite nu pot constitui analogii pentru catarama de la Barcea ci doar tendințe de executare a unor noi tipuri de catarama în arealul cernehovian.

Tipul 3 - Catarama din fier

În necropola birituală de la Barcea s-au descoperit 15 catarama de fier constituind o treime din totalul cataramelor descoperite, din care 14 în morminte de înhumație și una într-un mormânt de incinerare. Cele 15 catarama provin din mormintele 40, 63, 64, 65, 67, 73, 99, 100, 111, 113, 118, 124, 126, 134 și 167 (Pl. 4). La cataramele mormintelor 134 și 167 nu s-a putut observa forma datorită cantității mari de oxid, iar în cazul mormântului 73 s-a găsit numai spinul de fier. Modificată și pe jumătate distrusă este și catarama ce provine de la mormântul de incinerare 40. Cataramele de fier din necropolă au fost împărțite în trei variante.

Varianta 3.1 - Catarama cu veriga ovală simplă (Pl. 4, 3.1). În această variantă intră 12 piese din mormintele 63, 64, 65, 67, 100, 111, 113, 118, 124, 126, 134, 167. Această variantă se regăsește și în alte necropole, de exemplu: Sântana de Mureș⁶⁰, Târșor⁶¹, Căscioarele⁶² Mogoșani⁶³, Lețani⁶⁴, Lunca⁶⁵, Valea Seacă⁶⁶, Mihălășeni⁶⁷ și Budești⁶⁸.

Varianta 3.2 - Catarama cu veriga oval alungită (Pl. 4, 3.2). În această variantă s-a încadrat o singură cataramă descoperită în mormântul de incinerare 40. Se păstrează numai jumătate din verigă restul s-a distrus datorită cremației. Pe veriga rămasă are sudat un fragment de os. Acest mormânt face parte din grupul mormintelor de incinerare din sectorul B al necropolei, aflându-se

⁵³ C. Preda, *Callatis. Necropola romano-bizantină*, București, 1980, pl. XV, M 352, 2.

⁵⁴ Gh. Diaconu, *Așezarea și necropola de la Gherăseni - Buzău*, în *SCIVA*, 28, 1977, 2, p. 239-268, fig. 11, 2.

⁵⁵ Ligia Bârzu, Ligia Bârzu, *Monumente germanice descoperite la Bratei, jud. Sibiu*, în *SCIVA*, tomul 37, nr. 1, București, 1986, fig. 2, 2.

⁵⁶ D. Protase, *Ein Grab aus dem V Jh. aus Cepari (Transsilvanien)*, în *Dacia*, N. S., 4, 1960, p. 567.

⁵⁷ N. Zaharia, Emilia Zaharia, O. L. Șovan, *op. cit.*, fig. 7, A6.

⁵⁸ N. M. Kravcenko, 1967, *op. cit.*, fig. X, 9.

⁵⁹ O. Petrauskas, *op. cit.*, p. 269, Abb. 14.

⁶⁰ I. Kovács, 1912, *op. cit.*, fig. 90, 8; fig. 37, 1; fig. 13, 1.

⁶¹ Gh. Diaconu, 1965, *op. cit.*, pl. XIII, 3; CXIX, 8.

⁶² B. Mitrea, C. Preda, 1966, *op. cit.*, fig. 251, 8, 9.

⁶³ Gh. Diaconu, 1970, *op. cit.*, fig. 13, 6, 9.

⁶⁴ Cătălina Bloșiu, 1975, *op. cit.*, fig. 1, 2; fig. 36, 2, 5.

⁶⁵ I. Dragomir, 2001, *op. cit.*, fig. 17, 9; fig. 24, 3.

⁶⁶ V. Palade, 2004, *op. cit.*, fig. 188, 2; fig. 243, 3; fig. 247, 2.

⁶⁷ O. L. Șovan, 2005, *op. cit.*, fig. 304, 26.

⁶⁸ V. Vornic, 2006, *op. cit.*, fig. 121, 22, 24.

în partea de est al acestui grup. Această cataramă cu veriga oval alungită are corespondențe la Sântana de Mureș⁶⁹ și Mogoșani⁷⁰ (Diaconu, 1970, fig. 13, 9, 16).

Varianta 3.3 - Cataramă cu veriga ovală și garnitură dreptunghiulară (Pl. 4, 3.3). Din această variantă face parte o singură cataramă descoperită în mormântul 99. Acest mormânt se află în estul grupului dens al mormintelor de înhumație din sectorul C al necropolei. Din cauza stratului destul de mare de oxid nu se poate observa care este profilul verigii. Catarama se prindea de centură în patru nituri de argint cu floare semisferică. Până în prezent cataramă de fier cu veriga ovală și garnitura dreptunghiulară nu s-au descoperit în arealul culturii Sântana de Mureș-Ćernehov.

Alături de fibule și de alte tipuri de ofrande depuse în morminte, cataramele vor contribui la elucidarea cronologică a fazelor de dezvoltare a necropolei de tip Sântana de Mureș de la Barcea.

Bibliografie

- Bârză 1973: Lăgia Bârză, *Continuitatea populației autohtone în Transilvania în sec. IV-V (Cimitirul de la Bratei)*, București, 1973.
- Bârză 1986: Lăgia Bârză, *Monumente germanice descoperite la Bratei, jud. Sibiu*, în *SCIVA*, tomul 37, nr. 1, București, 1986.
- Bloșiu 1975: Cătălina Bloșiu, *Necropola din secolul al IV-lea e.n. de la Lețcani (jud. Iași)*, în *Arh. Mold.*, VIII, 1975, p. 203-280.
- Diaconu 1965: Gh. Diaconu, *Târgșor. Necropola din sec. II-IV e.n.*, București, 1965.
- Diaconu 1970: Gh. Diaconu, *Mogoșani. Necropola din secolul IV e.n.*, Târgoviște, 1970.
- Diaconu 1977: Gh. Diaconu, *Așezarea și necropola de la Gherăseni - Buzău*, în *SCIVA*, 28, 1977, 2, p. 239-268.
- Dragomir 2001: I. Dragomir, *Necropola birituală Sântana de Mureș - Ćernehov (sec. III-IV), de la Lunca, în Danubius*, XIX, 2001, Galați, 5-193.
- Dzigovski, Subbotin 1986: A. N. Dzigovski, L. V. Subotin, *O verhnei date sarmatskih pamiatnikov Ponizovia Dunaia*, în *Issledovania po arheologhii, severno-zapadnovo Pricernomorea*, Kiev, 1986.
- Ioniță 1974: I. Ioniță, *Necropola din sec. IV de la Miorcani (jud. Botoșani)*, în *Cerc. Ist.*, N. S., 1974, pag. 81-92.
- Kovács 1912: I. Kovács, *A marossentannai népvándorlaskari temető*, în *Dolgozatok. Travaux de la section numismatique et archéologique du Musée National de Transylvanie*, III, Cluj, 1912, p. 250-342.
- Kravcenko 1967: N. M. Kravcenko, *Kosanovskij mogilnik*, în *MIA*, 139, 1967, p. 77-139.
- Marinescu, Gaiu 1989: G. Marinescu, C. Gaiu, *Die Nekropole bei Fântănele „Răt”, Gem. Matei, jud. Bistrița - Năsăud aus dem 4. Jahrhundert u. Z.*, în *Dacia* N. S., XXXIII, 1989, p. 125-143.
- Mitrea, Preda 1966: B. Mitrea, C. Preda, *Necropole din sec. al IV-lea în Muntenia*, București, 1966.
- Mușețeanu 1986: C. Mușețeanu, *Necropola din secolul al IV-lea de la Copuzu*, în *Cultură și civilizație la Dunărea de Jos*, II, Călărași, 1986, p. 209-222.
- Palade 2004: V. Palade, *Așezarea și necropola de la Bârlad - Valea Seacă*, București, 2004.
- Petrauskas 2003: O. Petrauskas, *Die Gräberfelder der Ćernjachov - Kultur von Kosanovo und Gavrilovka - eine vergleichende Studie zu Chronologie, Bestattungssiten und ethnokulturellen Besonderheiten*, 2003.
- Preda 1980: C. Preda, *Callatis. Necropola romano-bizantină*, București, 1980.
- Protase 1960: D. Protase, *Ein Grab aus dem V Jh. aus Cepari (Transsilvanien)*, în *Dacia*, N. S., 4, 1960, p. 569-575.
- Șovan 2005: O. L. Șovan, *Necropola de tip Sântana de Mureș - Ćernehov de la Mihălășeni (jud. Botoșani)*, 2005.
- Vornic 2006: V. Vornic, *Așezarea și necropola de tip Sântana de Mureș - Ćernehov de la Budești, Chișinău*, 2006.
- Vulpe 1953: R. Vulpe, *Săpăturile de la Poienești din 1949*, în *MCAI*, 1953, p. 213-506.
- Zaharia, Zaharia, Șovan 1993: N. Zaharia, Emilia Zaharia, O. L. Șovan, *Necropola din secolul al IV-lea d.Chr. de la Hănești (jud. Botoșani)*, în *Arh. Mold.*, XVI, 1993, p. 151-189.

⁶⁹ I. Kovács, 1912, *op. cit.*, fig. 90, 4.

⁷⁰ Gh. Diaconu, 1970, *op. cit.*, fig. 13, 9, 16.

**CLOTHING ACCESSORIES BUCKLES DISCOVERED
IN THE BI-RITUAL NECROPOLIS IN BARCEA (GALAȚI COUNTY),
SANTANA DE MURES - CERNYAKHOV CULTURE**

As clothing accessories, buckles were used for securing the belt at the waist or other straps attached to it; they were also used for fastening shoe straps.

A number of 53 buckles were discovered in the Barcea necropolis, of which 2 in incineration tombs and 51 in inhumation tombs. Of the 53 items, 28 are made out of bronze, 8 of silver and 17 of iron. For classification purposes, 49 buckles were chosen; they were divided into three types with variants and sub-variants.

Type 1 - Circular loop buckles with two variants

- 1.1. Buckles with thickened circular loop
- 1.2. Buckles with thickened circular loop and circular plate

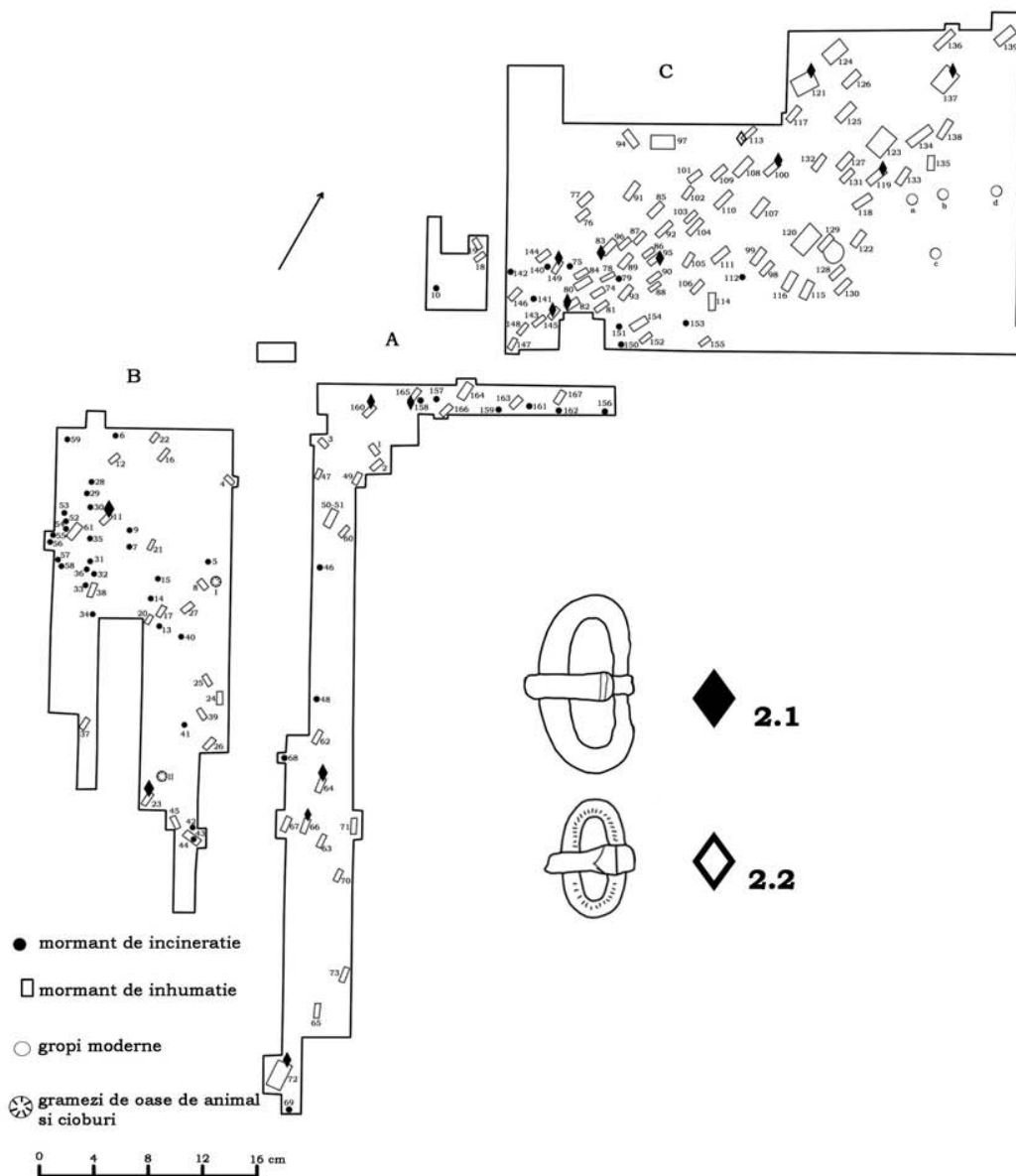
Type 2 - Oval loop buckles with three variants and five sub-variants

- 2.1. Buckles with a simple oval loop
- 2.2. Small oval loop buckle
- 2.3. Buckles with oval loop and plate
  - 2.3.a. Buckles with oval loop and semi-circular plate
  - 2.3.b. Buckles with oval loop and rectangular plate
  - 2.3.c. Small buckles with oval loop and square-shaped plate
  - 2.3.d. Buckles with oval loop and oval plate
  - 2.3.e. Buckles with oval loop and two fixed trapezoid plates

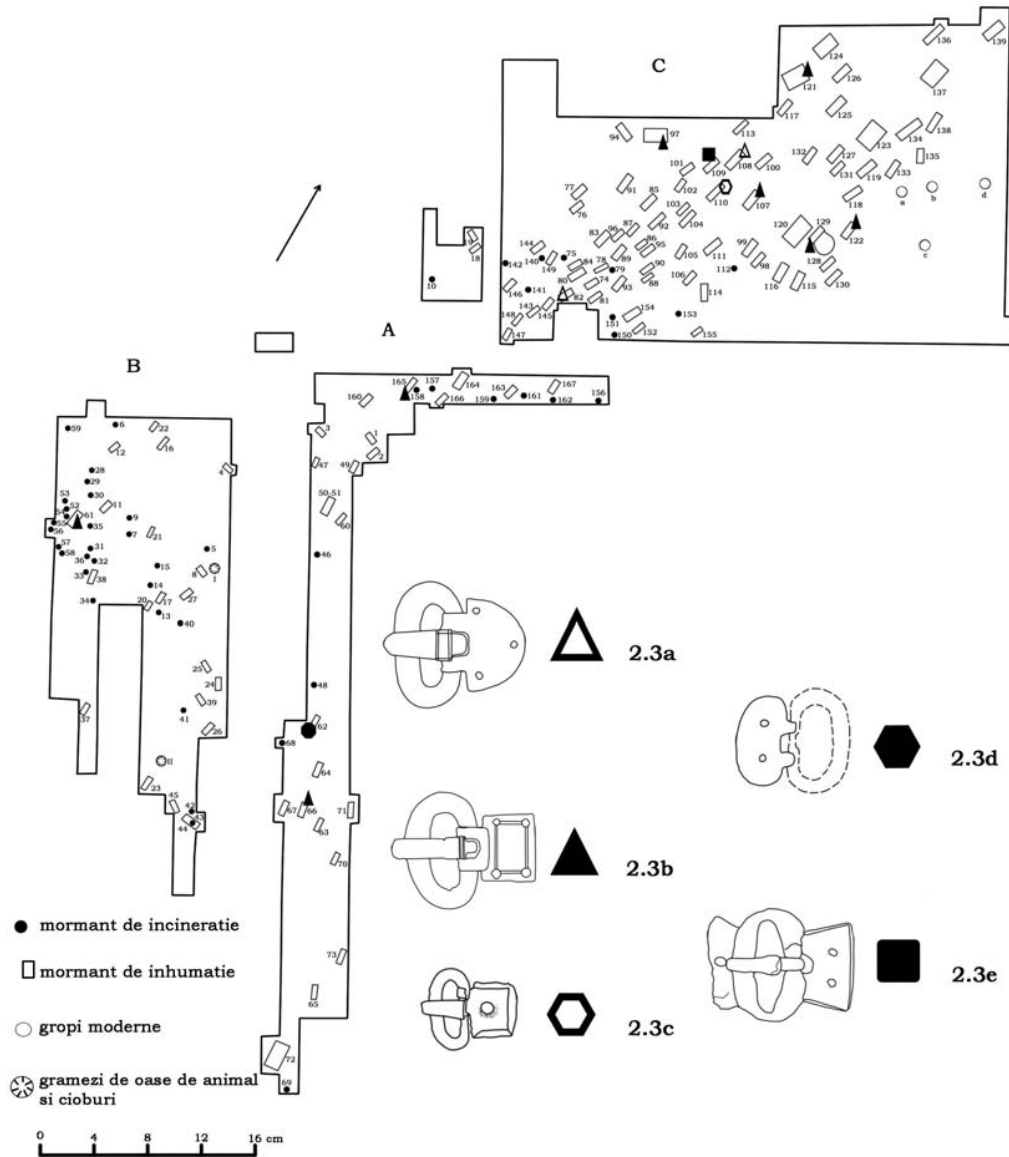
Type 3 - Iron buckles with three variants

- 3.1. Buckles with a simple oval loop
- 3.2. Buckles with elongated oval loop
- 3.3. Buckles with oval loop and rectangular plate

As items that were found among the funeral accessories inside the tombs, the buckles help in dating the necropolis, alongside the fibulas, the combs and the glass containers.

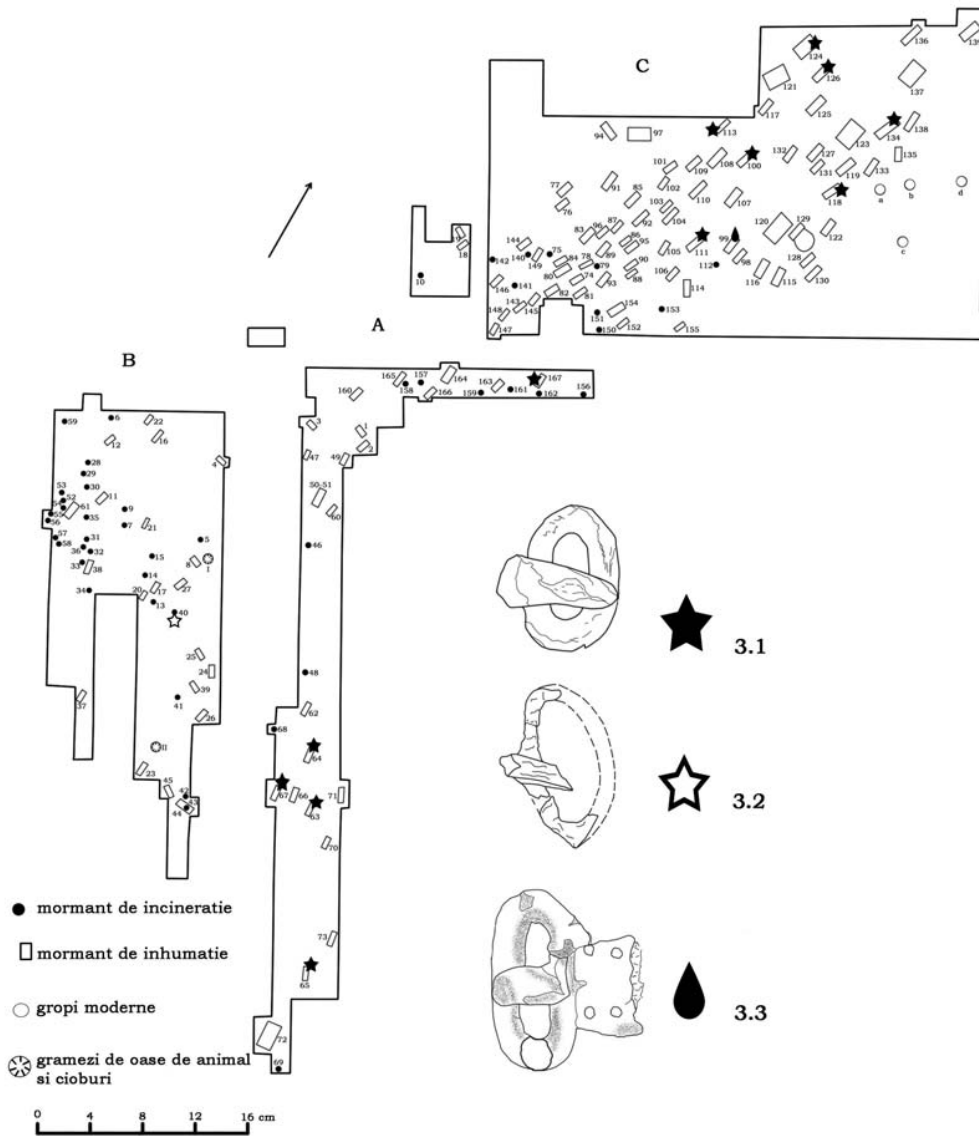

Plansa 2. **Catarama cu veriga ovala.**
Varianta 2.1, Varianta 2.2.

Plansa 3. Catarama cu verigă ovală și garnitură.
 Varianta 2.3 - subvariantele 2.3a, 2.3b, 2.3c, 2.3d, 2.3e.

Plansa 4. Catarame de fier.
 Varianta 3.1, Varianta 3.2, Varianta 3.3.